

บทที่ 23

บทนิยามทาง ๆ

(DEFINITIONS)

ในการบัญญัติกฎหมาย ถ้ากฎหมายใช้คำซึ่งมีความหมายตามที่เข้าใจกันอยู่ตามธรรมดาที่ไม่จำเป็นต้องมีบทนิยาม เพราะยอมเป็นที่เข้าใจกันได้สำหรับบุคคลทั่วไป

แต่ถ้ามกฎหมายใช้ถ้อยคำใหม่ซึ่งมีความหมายแตกต่างกับที่เข้าใจกันอยู่ตามปกติแล้ว กฎหมายนั้น ๆ ก็จะบัญญัติบทนิยามไว้ โดยจำกัดความหมายของถ้อยคำที่ใช้เพื่อให้ตรงกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย บทนิยามนี้อาจกว้างหรือแคบกว่าที่คนธรรมดาสามัญจะเข้าใจถ้อยคำนั้น ๆ ตามปกติก็ได้ มีข้อที่ควรสังเกตว่า เนื่องจากบทนิยามได้บัญญัติขึ้นไว้เพื่อให้เหมาะสมกับเจตนารมณ์ของกฎหมายแต่ละฉบับ ฉะนั้นโดยปกติจะนำเอาบทนิยามของกฎหมายฉบับหนึ่งไปใช้ กับบทนิยามของกฎหมายอีกฉบับหนึ่งไม่ได้ ¹

มาตรา 1 ในประมวลกฎหมายนี้

(1) " โดยทุจริต " หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

อธิบาย คำว่า โดยทุจริต ตามมาตรา 1 (1) จึงมีองค์ประกอบดังนี้

- 1 เพื่อแสวงหาประโยชน์
- 2 ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย
- 3 สำหรับตนเองหรือผู้อื่น

ข้อ 1. คำว่า " ประโยชน์ " อาจเป็นประโยชน์ในทางทรัพย์สินหรือประโยชน์ในทางอื่นนอกจากประโยชน์ในทางทรัพย์สินก็ได้ ประโยชน์ในทางทรัพย์สินเป็นต้นว่า เงินทอง ทรัพย์สินต่าง ๆ ส่วนประโยชน์ในทางอื่นนอกจากประโยชน์ในทางทรัพย์สิน เช่น หลอกคนให้มาทำงานให้ หรือหลอกกว่าคนเป็นเจ้าของโฉนดที่ดิน ขอให้เขาทำหนังสือรับรองว่าตนมีหลักทรัพย์แล้วนำไปประกันกู้ยืม

1. พ.ศ.พ. สุวัตรชัย โจทนาย

ข้อ 2. ที่มีความได้โดยชอบด้วยกฎหมาย หมายถึงประโยชน์ที่ผู้แสวง
ไม่มีสิทธิไต่ถามกฎหมาย

ข้อ 3. ส่วนที่ตนเองหรือผู้อื่น หมายความว่า จะเอาประโยชน์นั้น
เป็นของตนเองผู้เกี่ยว หรือเป็นของตนและผู้อื่นด้วย

ตัวอย่างที่ 1 นาย ก. ให้นาย ข. เช่านาโดยตกลงกันว่านาย ข. จะต้องเสียค่าเช่า
เป็นข้าวเปลือกปีละ 150 ถัง ทำนาเสร็จแล้วนาย ข. ไม่ยอมชำระค่าเช่าให้นาย ก.
นาย ก. จึงไปทวงข้าวจากลานนาของนาย ข. ไป 150 ถัง เท่ากับจำนวน
ค่าเช่า นาย ก. จะมีความผิดฐานลักทรัพย์หรือไม่ (คำตอบก็คือว่า นาย ก.
ไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์ เพราะหากเจตนาทุจริต หลักการวินิจฉัยนั้น นักศึกษาต้องดู
มาตรา 334 เรื่องความผิดฐานลักทรัพย์ ว่ามีหลักกฎหมายว่าไว้อย่างไร ความผิดฐาน
ลักทรัพย์นี้มีองค์ประกอบดังนี้

1. เอาไป
2. ingsทรัพย์ของผู้อื่น หรือทรัพย์สินซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย
3. มีเจตนาทุจริต

จะเห็นได้ว่าตามปัญหาที่ถามนี้ ได้เข้าองค์ประกอบข้อ 1 และข้อ 2
แล้วคือ มีการเอาไปซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นแล้ว แต่ไม่เข้าองค์ประกอบข้อที่ 3. คือ
เรื่องเจตนาทุจริตการที่นาย ก. ทวงข้าวไปจากนาของนาย ข. เท่าจำนวนค่าเช่า
นาซึ่งนาย ก. มีสิทธิที่จะไต่จากนาย ข. จึงไม่ถือว่านาย ก. มีเจตนาทุจริต
เพราะนาย ก. มีสิทธิที่จะไต่รับประโยชน์จากค่าเช่านาคือข้าว 150 ถังนั้น การกระทำ
ของนาย ก. จึงไม่ครบองค์ประกอบของความผิด นาย ก. จึงไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์)

ตัวอย่างที่ 2 นาย ก. เป็นหนี้ นาย ข. อยู่ 3,000 บาท นาย ข. มาทวงหลายครั้งแล้ว นาย ก. ก็ยังมีเงินใช้หนี้ นาย ข. จึงเอาเครื่องรับโทรทัศน์ของนาย ก. ไป แล้วพูดว่า ถ้าอยากได้ก็ให้เอาเงินมาได้ ถามว่า นาย ข. มีความผิดฐานลักทรัพย์หรือไม่

(คำตอบก็เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 1 คือไม่ผิดฐานลักทรัพย์ เพราะขาดเจตนาทุจริต)

(2) "ทางสาธารณะ" หมายความว่า ทางบก หรือทางน้ำ สำหรับประชาชนใช้ในการจราจรและให้หมายความรวมถึงทางรถไฟ ทางรถรางที่มีรถเดิน สำหรับประชาชนโดยสารด้วย

จากพินยานี้ คำว่า ทางสาธารณะจึงมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. เป็นทางบก หรือทางน้ำ
2. สำหรับประชาชนใช้ในการจราจร และให้รวมถึงทางรถไฟ ทางรถรางที่มีรถเดินสำหรับประชาชนโดยสารด้วย

อธิบาย

ทางบก หมายถึงทางที่คนใช้ในการสัญจร หรือยานพาหนะวิ่งหรือลากจูง หรือทางรถไฟ รถราง ที่มีรถเดินสำหรับประชาชนโดยสาร

ทางน้ำ ได้แก่แม่น้ำลำคลองต่าง ๆ ที่ประชาชนใช้ในการสัญจรไปมา

ทางบกหรือทางน้ำที่จะเป็นทางสาธารณะนั้นต้องเป็นทางที่ประชาชนใช้ในการจราจร และต้องเป็นทางที่ประชาชนใช้ได้ทั่วไป ถ้าเป็นทางที่เอกชนใช้ไปมาโดยเฉพาะก็ไม่ใช่ทางสาธารณะ เว้นแต่เจ้าของจะอุทิศให้โดยตรง หรือโดยปริยายให้เป็นทางสาธารณะแล้ว แม้จะไม่ได้ทำเป็นหนังสือ หรือจดทะเบียนกับงานเจ้าหน้าที่ก็ได้ เช่น เจ้าของที่ดินได้ยอมให้รัฐบาลยึดถนนย่านที่ดินของตน แม้มันได้โอนโอนกันตามกฎหมาย เจ้าของที่ดินก็จะไปเรียกคืนไม่ได้ เพราะเป็นการอุทิศให้รัฐบาลแล้ว แต่ถ้าเจ้าของไม่ได้

อุทิศให้แก่ยอมให้ประชาชนใช้ทางนั้นในการสัญจรไปมา ทางนั้นก็ไม่ได้กลายเป็นทางสาธารณะ และทางที่เคยเป็นทางสาธารณะมาแล้ว แม้ประชาชนจะไม่ได้ใช้เดินไปมาเป็นเวลาหลายปี ทางนั้นก็ยังคงเป็นทางสาธารณะอยู่ หากทำให้เปลี่ยนสภาพเป็นทางอย่างอื่นไปไม่

(3) " สาธารณสถาน " หมายความว่า สถานที่ใด ๆ ซึ่งประชาชน มีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้

อธิบาย

คำว่าสถานที่ใด ๆ หมายความว่าถึงสถานที่ที่เป็นอาคารบ้านเรือน หรือที่ว่างเปล่าที่มีขอบเขตใด ๆ และสถานที่นั้นประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ อาจจะเข้าไปชั่วคราวหรือถาวรก็ได้ เช่น โรงภาพยนตร์ที่เปิดให้ประชาชนเข้ามามองภาพยนตร์ในขณะที่เปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าไปดูภาพยนตร์ก็เป็นสาธารณสถาน แต่ถ้านักหรือหยุดฉายภาพยนตร์ก็ไม่ใช้สาธารณสถาน แทนที่แม่เจ้าของแม่เจ้าของจะปล่อยให้คนอื่นอาศัยเดินผ่านไปมาได้ ก็ไม่ใช่สาธารณสถาน

(4) " เคหสถาน " หมายความว่า ที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น เรือนโรง เรือ หรือแพ ซึ่งคนอยู่อาศัย และให้หมายความรวมถึงบริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วย จะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม

อธิบาย

จากบทนิยาม คำว่า " เคหสถาน " จึงหมายความว่า ที่ซึ่งคนได้ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งตามบทนิยามได้ยกตัวอย่างไว้ว่า เช่น เรือน โรง เรือ หรือแพ ซึ่งต้องมีคนอยู่อาศัยจริง ๆ ถ้าทิ้งร้างไว้ไม่ใช้ต่อไป ก็ไม่ใช่เคหสถาน หรือเรือนที่สร้างขึ้นแล้ว แต่ยังไม่ได้เข้าอยู่ ยังไม่เรียกว่าเป็นเคหสถาน แต่ถ้าวางไว้แต่เดิมมีคนอยู่แล้ว แต่คนย้ายไปอยู่ที่อื่น ปล่อยให้ร้างไว้ ระวังร้างไว้ไม่เรียกว่าเป็นเคหสถาน แต่ถ้าง้างไว้ชั่วคราวโดยใส่กุญแจไว้ ก็ยังนับว่าเป็นเคหสถานอยู่ เช่น เขาก็ไปทำงานมาบ้านไว้ เวลาเย็นจึงกลับมา ระวังนี้ก็ยังเป็นเคหสถานอยู่

คำว่า " บรีเวณ " หมายถึงสถานที่ต่อเนื่องกับครัวเรือน เช่น ครัว, นอกชานเรือน หรือระเบียงบ้าน ย่อมเป็นบรีเวณของที่ตั้งไซ้เป็นที่อยู่อาศัย และถือว่าเป็น เคสหสถานควย

ตัวอย่างที่ 1 การลัดโก้นในเล้าซึ่งอยู่ห่างจากครัวเรือนเจ้าทรัพย์ 1 เมตร แต่อยู่ในบรีเวณของเรือนซึ่งมีรั้วล้อมอยู่ ก็ถือว่าเป็นการลัดทรัพย์ในเคสหสถานควย (คำพิพากษาฎีกา 393/2509)

จากตัวอย่างที่ 1 นี้ จะเห็นได้ว่า เล้าโก้นทำแยกคางหากจากครัวเรือน และห่างจากครัวเรือนไปประมาณ 1 เมตร แม้จะมีไซ้ที่คนอยู่อาศัย แต่ก็อยู่ในที่ดินอันเป็นบรีเวณของเรือนที่มีรั้วคย มีไซ้อยู่ในบรีเวณ คางหากจากครัวเรือน ศาลฎีกาจึงถือว่า เป็นเคสหสถาน จึงทำให้ปัญหาภาคคดีต่อไปว่า ถ้าในลักษณะเดียวกันนี้ แต่ไม่มีรั้วล้อมบรีเวณบ้านเรือน หรือบรีเวณบ้านกว้างมาก มีเนื้อที่ 5-10 ไร่ มีรั้วล้อมบรีเวณ และเล้าโก้นอยู่ในรั้ว แต่ห่างจากครัวเรือนเป็นร้อยเมตร เช่นนั้นถ้ามีคนร้ายมาลัดโก้นในเล้าไป จะถือว่าเป็นการลัดทรัพย์ในเคสหสถานหรือไม่

ตัวอย่างที่ 2 จำเลยเป็นรั้วบ้านเข้าไปลัดทรัพย์ในโรงกลึง ถึงแม้โรงกลึงจะอยู่ในบรีเวณรั้วบ้าน ห่างจากครัวเรือน 1 เส้น แต่เมื่อมีไซ้โรงกลึงเป็นที่อยู่อาศัยแล้ว ก็มีไซ้เคสหสถาน (คำพิพากษาฎีกา 515/2486)

จากตัวอย่างที่ 2 นี้ จะเห็นได้ว่า โรงกลึงนี้ แม้จะอยู่ในเขตรั้วบ้าน แต่ห่างจากตัวบ้านถึง 1 เส้น และไม่มีคนอยู่อาศัย ศาลฎีกาจึงถือว่า ไม่เป็นการลัดทรัพย์ในเคสหสถาน

ตัวอย่างที่ 3 เพิงมีหลังคาและฝากั้นสำหรับชาวประมงนอกเฝ้าอวนที่ตากไว้ ถือว่าเป็นเคสหสถาน (คำพิพากษาฎีกาที่ 197/2475)

จากตัวอย่างที่ 3 นี้ ทำให้เราทราบว่า หลักสำคัญของเคสดานนี้คือ
ทองเป็นสถานที่ซึ่งคนไข้อยู่อาศัย ดังนั้นจึงมีหลังคาและฝาผนังสำหรับชาวประมงนอนเฝ้าอวน
 ที่ตากไว้ จึงถือว่าเป็นเคสดาน

ตัวอย่างที่ 4 รั้วบ้านเป็นขอบเขตของเคสดาน ไม่ใช่เคสดาน

จากตัวอย่างที่ 4 นี้ จะเห็นได้ว่า รั้วบ้านนั้นศาลฎีกาไม่ถือว่าเป็นเคสดาน
 เพราะไม่ใช่คนไข้เป็นที่อยู่อาศัย

ตัวอย่างที่ 5 ครวีเรือน เป็นส่วนหนึ่งของเรือนและต่อเนื่องกับเรือน แม้ไม่มีคนอยู่อาศัย
 ก็ถือว่าเป็นเคสดาน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 546/2478)

จากตัวอย่างที่ 5 นี้ จะเห็นได้ว่า ศาลฎีกาตัดสินตามหลักกฎหมายแล้ว
 เพราะหลักกฎหมายถือว่า เคสดานนั้นให้รวมถึงบริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยด้วย
 ดังนั้น ครวีซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเรือน และต่อเนื่องกับเรือน แม้จะไม่มีคนอยู่อาศัยในครวี
 ก็ถือว่า ครวีเป็นเคสดานด้วย

(5) "อาวุธ" หมายความรวมถึงสิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ
 แต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุรร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ

จากบทนิยามนี้ จะเห็นได้ว่า "อาวุธ" นั้น มีความหมาย 2 ประการคือ

1. อาวุธโดยสภาพของมันเอง เช่น ปืน ลูกกระเบิด หอก กาบ
 แหวน หลาว ง้าว ทวน ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งทำไว้สำหรับใช้ทำร้ายคนถึงอันตรายสาหัสได้
2. วัตถุที่ไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ หรือโดยถาวรโดยปกติ เช่น
 มีดทำครัว เขียว เขียวขาว สิว ขวาน หรือไม้คานหามของ ซึ่งไม่ใช่ทำขึ้นเพื่อใช้ทำร้าย
 คน จึงไม่เป็นอาวุธ แต่ถาเข้าลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้ ก็จะกลายเป็นอาวุธ
 ตามกฎหมาย คือ

เป็นความสะดวกแก่การลัทธ์พียงแล้ว จำเลยกับพวก ได้ช่วยกันแกะเอาเชือกที่เค็กจูงกระบือไว้เมื่อออก ซึ่งทำให้เค็กอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขยับขึ้นได้ แล้วพากันกระบือไป เข็มนี้ถือว่า การกระทำของจำเลยตามที่โจทก์บรรยายในฟ้อง เป็นการใช้กำลังประทุษร้ายตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 1 (6) แล้ว (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 867/2502)

ตัวอย่างที่ 2 จำเลยจับมือและกอดเค็กหญิงอายุ 14 ปี ถือว่าเป็นการใช้แรงกายภาพ ซึ่งเป็นการใช้กำลังประทุษร้ายตามความหมายของมาตรา 1 (6) แล้ว การกระทำของจำเลยดังกล่าว เป็นความผิดฐานกระทำอนาจารตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 278 (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 501/2503)

ตัวอย่างที่ 3 จำเลยใช้ยาทำให้ผู้เสียหายมึนเมา เป็นเหตุให้ตกอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถจะขยับขึ้นได้ จึงถือว่า เป็นการใช้กำลังประทุษร้าย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 529/2509)

(7) " เอกสาร " หมายความว่า กระดาษหรือวัตถุอื่นใดซึ่งได้ทำให้ปรากฏความหมายด้วยตัวอักษร ตัวเลข ผัง หรือแผนแบบอย่างอื่น จะเป็นโดยวิธีพิมพ์ ฉายภาพ หรือวิธีอื่นอันเป็นหลักฐานแห่งความหมายนั้น

จากบทนิยามนี้ คำว่า " เอกสาร " จึงมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. กระดาษหรือวัตถุอื่นใด
2. ซึ่งได้ทำให้ปรากฏความหมายด้วยตัวเลข ตัวอักษร ผัง หรือแผนแบบอย่างอื่น
3. จะโดยวิธีพิมพ์ หรือฉายภาพ หรือวิธีอื่น
4. อันเป็นหลักฐานแห่งความหมายนั้น

ดังนั้น จากบทนิยามนี้ คำว่า " เอกสาร " นี้ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นกระดาษ อาจเป็นวัตถุอื่นใดก็ได้ที่ทำให้ปรากฏความหมาย เช่น แผ่นสีฉากรูป แผนไม้หรือโลหะใด ๆ ก็ได้ ข้อสำคัญคือจะต้องปรากฏความหมาย คือ อ่านแล้วได้ใจความ

รู้ว่าหมายถึงอะไร ถ้าอ่านแล้วไม่ใส่ใจความก็ไม่ใช้เอกสาร เช่น เค้กเพิ่งหัดเขียนเขียนหนังสือ เขียนคำว่า ก กา กิ กี่ ลงในกระดาษขอมไม่ใช้เอกสาร¹

ตัวอย่างที่ 1 อักษรและเลขหมายที่พาดห้ายเป็นอันเป็นเครื่องหมายทะเบียนอาวุธปืนของเจ้าพนักงานนั้น ไม่ใช่รอยคราของเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 251 แต่เป็นเอกสารตามมาตรา 1 (7) (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1269/2503)

จากตัวอย่างนี้จะเห็นได้ว่าอักษรและตัวเลขที่พาดห้ายเป็นนั้น ทำให้ทราบความหมายได้ว่าเป็นปืนของผู้ใด แม้จะทำลงบนพาดห้ายเป็น ก็ถือว่าเป็นเอกสารถึงนั้นถ้าใครไปขูดออกและที่เลขใหม่ลงไปแทน ก็มีคุณสมบัติฐานปลอมเอกสาร

(8) "เอกสารราชการ" หมายความว่า เอกสารซึ่งเจ้าพนักงานได้ทำขึ้น หรือรับรองในหน้าที่ และให้หมายความรวมถึงสำเนาเอกสารนั้น ๆ ที่เจ้าพนักงานได้รับรองในหน้าที่ด้วย จากพินัยนี้ คำว่า "เอกสารราชการ" จึงหมายความว่า เอกสารอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (1) เอกสารซึ่งเจ้าพนักงานได้ทำขึ้นตามหน้าที่
- (2) เอกสารซึ่งเจ้าพนักงานได้รับรองในหน้าที่
- (3) สำเนาเอกสารที่เจ้าพนักงานได้ทำขึ้นตามหน้าที่
- (4) สำเนาเอกสารที่เจ้าพนักงานได้รับรองในหน้าที่

เอกสารที่เจ้าพนักงานได้ทำขึ้นตามหน้าที่ นั้น หมายถึง เอกสารที่ - เจ้าพนักงานได้จัดทำขึ้นตามอำนาจหน้าที่ของตน เช่น ใบอนุญาตขับขี่รถยนต์ เป็นเอกสารราชการ เพราะนายทะเบียนได้ออกให้ตามอำนาจหน้าที่ของตน

เอกสารที่เจ้าพนักงานได้รับรองตามหน้าที่ หมายถึง เอกสารที่ - เจ้าพนักงานได้รับรองให้ตามอำนาจหน้าที่ของตน เอกสารที่เจ้าพนักงานได้รับรองในหน้าที่

---

1. พ.ศ.ท. สุวัฒน์ ใจหาญ

นั้นต้องระวังให้ดี เพราะถ้าเป็นเอกสารของผู้อื่น แม้เจ้าพนักงานจะรับรองให้ ก็อาจมิใช่ เอกสารราชการก็ได้ เช่น หนังสือแจ้งการครอบครองที่ดินตามแบบ ส.ค. 1 โดยมีกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้านรับรองข้อความว่าถูกต้อง ก็เป็นประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้ผู้แจ้ง การครอบครองที่ดินปฏิบัติเท่านั้น ไม่ใช่ประกาศกำหนดหน้าที่ของกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน การที่ กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านเซ็นชื่อรับรองในหนังสือแจ้งการครอบครอง (ส.ค. 1) นั้น เป็นแค่เพียง พยาน ไม่ใช่รับรองว่าหนังสือนั้นเป็นเสมือนหนังสือราชการ และไม่ใช่หนังสือที่เจ้าพนักงาน ทำขึ้น หนังสือ ส.ค.1 จึงไม่ใช่เอกสารราชการ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 890/2508)

ใบมอบอำนาจของเจ้าของที่ดินมอบให้จำเลยไปทำการ โอนที่ดินแทนนั้น แม้จะใช้แบบพิมพ์ของราชการสำนักงานที่ดิน และเจ้าพนักงานไต่ถามดีกว่าตรวจแล้ว ก็มีได้ หมายความว่า เจ้าพนักงานไต่ถามขึ้น หรือรับรองความถูกต้องแท้จริง ใบมอบอำนาจนั้น จึงเป็นเพียงเอกสารธรรมดา ไม่ใช่เอกสารราชการ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1764/2506)

(9) " เอกสารสิทธิ " หมายความว่า เอกสารที่เป็นหลักฐานแห่ง การก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ

เอกสารสิทธิ จึงมีลักษณะดังนี้

1. เป็นเอกสารที่เป็นหลักฐานแห่งการ
  - ก่อซึ่งสิทธิ
  - เปลี่ยนแปลงซึ่งสิทธิ
  - โอนซึ่งสิทธิ
  - สงวนซึ่งสิทธิ
  - ระงับซึ่งสิทธิ

อธิบาย

สิทธิ หมายถึงอำนาจอันชอบธรรม หรืออำนาจที่กฎหมายรับรอง

ก่อให้เกิดสิทธิ คือการกระทำที่จะให้ใครมาซึ่งสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การซื้อขาย ผู้ซื้อจะมีสิทธิที่จะไต่ของที่จะซื้อ ผู้ขายจะมีสิทธิที่จะไต่ค่าตอบแทน

การเปลี่ยนแปลงสิทธิ คือการทำให้สิทธิที่มีอยู่เดิมนั้นเปลี่ยนแปลงไป ไม่ใช่ทำให้สิทธินั้นเปลี่ยนเจ้าของ เช่น เติมสิทธิที่จะรับของอย่างหนึ่ง แต่ต่อมาได้ขอเปลี่ยนของอีกอย่างหนึ่ง เป็นต้นว่า นาย ก. ได้ทำสัญญาขายข้าวเปลือกให้นาย ข. ต่อมาข้าวเปลือกขาดแคลน นาย ข. จึงขอรับข้าวโพดแทน อย่างนี้เรียกว่า เปลี่ยนแปลงสิทธิ หรือนาย ก. เป็นหนี้เงินกู้ นาย ข. ไม่มีเงินมาชำระหนี้ นาย ข. จึงขอรับข้าวเปลือกแทน การชำระหนี้เงิน ก็นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงสิทธิ

การโอนสิทธิ คือการทำให้สิทธิย้ายจากคนหนึ่ง ไปยังอีกคนหนึ่ง หรือพวงาย ๆ คือ การเปลี่ยนตัวเจ้าของ เช่น ก. เป็นหนี้เงินกู้ ข. ต่อมา ข. โอนสิทธิที่จะได้รับเงินจาก ก. ไปให้นาย ค. โดยได้ทำเป็นหนังสือกันถูกต้องตามหลักกฎหมาย หนังสือนั้นก็จะเป็นเอกสารสิทธิ เพราะเป็นหลักฐานแห่งการโอนสิทธิ

การสงวนซึ่งสิทธิ คือการรักษาสินทรัพย์ไว้ให้คงอยู่มิให้สิทธินั้นเสียหรือระงับไป เช่น การฟ้องคดีเรียกหนี้สินก็เป็นสงวนสิทธิ การที่เรียกให้ลูกหนี้รับสภาพหนี้ก็เป็นสงวนสิทธิ

การระงับซึ่งสิทธิ คือการทำให้สิทธิซึ่งมีอยู่เดิมนั้นระงับสิ้นไป เช่น การเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ การเลิกสัญญา

ตัวอย่างที่เป็นเอกสารสิทธิ

1. หนังสือสัญญาเป็นเอกสารสิทธิ
2. ใบอนุญาตให้มีอาวุธปืน เป็นเอกสารสิทธิ
3. ใบเสร็จรับเงินชำระหนี้ เป็นเอกสารสิทธิ

ตัวอย่างที่ไม่ใช่เอกสารสิทธิ

1. หนังสือมอบอำนาจ หรือใบมอบอำนาจให้ทำนิติกรรมแทนผู้มอบอำนาจ เป็นเอกสารธรรมดา ไม่ใช่เอกสารสิทธิ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1764/2506)

2. ใบอนุญาตขับขีรถยนต์ที่นายทะเบียนยานพาหนะออกให้ ไม่ใช่เอกสารสิทธิ แต่เป็นเอกสารราชการ (คำพิพากษาฎีกาที่ 40/2507)

3. ใบแต่งตั้งนาย ซึ่งมีข้อความตามแบบพิมพ์ใบแต่งตั้งของศาล โดยไม่มีข้อความอื่นนอกเหนือไปจากข้อความตามแบบพิมพ์ใบแต่งตั้งนาย จึงเป็นเรื่องการแต่งตั้งนายใหม่อันอาจหาความ และดำเนินการระงับพิจารณาแทนคู่ความเท่านั้น มิใช่เอกสารที่เป็นหลักฐานแห่งการก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ จึงไม่ใช่เอกสารสิทธิ (ฎีกาประชุมใหญ่ที่ 1107/2509)

10. " ลายมือชื่อ " หมายความว่า รวมถึงลายพิมพ์นิ้วมือและเครื่องหมายซึ่งบุคคลลงไว้แทนลายมือชื่อของตน

บทนิยามศัพท์นี้เป็นเรื่องลายมือชื่อของบุคคลในทางอาญาซึ่งให้รวมถึงลายพิมพ์นิ้วมือของผู้นั้น และเครื่องหมายทางตัวอักษรซึ่งผู้นั้นรู้อยู่หรือทำไว้ เช่น เขียนเป็นกากะบาดหรือวงกลมก็ได้ ถือเท่ากับเป็นลายมือชื่อของผู้นั้น ลายมือชื่อในทางอาญานี้ต่างกับลายมือชื่อในทางแพ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 9 ซึ่งในทางแพ่งลายพิมพ์นิ้วมือ แง่ใดหรือเครื่องหมายอย่างอื่น ต้องมีพยานลงชื่อรับรอง 2 คน จึงจะเป็นลายมือชื่อในทางแพ่ง ส่วนในทางอาญาไม่ต้องมีพยานรับรองเลย ก็เป็นลายมือชื่อตามความหมายของมาตรา 1(10) นี้

11. " กลางคืน " หมายความว่า ระหว่างเวลาพระอาทิตย์ตกและพระอาทิตย์ขึ้น

บทนิยามข้อนี้ ถือเอาเวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกและพระอาทิตย์ขึ้น เป็นเวลากลางคืน ไม่ได้เอาเวลาตามนาฬิกา ทั้งนี้เมื่อใดหรือเวลาใดที่พระอาทิตย์ขึ้นหรือตก จึงเป็นข้อเท็จจริง ซึ่งถ้าโต้แย้งกันก็ควรนำสืบพิสูจน์ข้อเท็จจริง และเมื่อพระอาทิตย์ตกแล้ว แม้จะมีแสงสว่างอยู่ ก็ถือว่าเป็นเวลากลางคืนตามกฎหมาย ส่วนในตอนเช้า แม้จะมีแสงอาทิตย์แล้วแต่พระอาทิตย์ยังไม่ขึ้นจากขอบฟ้า ก็ยังถือเป็นเวลากลางคืนอยู่

เหตุที่กฎหมายจำเป็นต้องนิยามคำนี้ไว้ ก็เพราะความฉงนอย่างเช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ บุกรุก ถ้ากระทำในเวลากลางคืนจะมีโทษหนักขึ้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 530/2487 เวลาเกิดเหตุมีแสงอาทิตย์แล้ว แต่ดวงอาทิตย์ยังไม่ขึ้นจากขอบฟ้านั้น ถือว่าเป็นเวลากลางคืน และว่าพระอาทิตย์ขึ้นนั้นตามกฎหมายหมายความว่ ดวงอาทิตย์ขึ้นพ้นขอบฟ้าแล้ว คือมีไร้แต่เพียงเห็นแสงหรือไม่เห็นแสง ส่วนขอบฟ้าหมายความว่ เส้นที่ผ่าจากพื้นโลก แนวไม้ ขอบทะเล ขอบป่า

12. " คุมขัง " หมายความว่า คุมตัว ควบคุม ชัง กักขัง หรือจำคุก

จากบทนิยามนี้ " คุมขัง " จึงหมายความว่าถึง

1. คุมตัว
2. ควบคุม
3. ชัง
4. กักขัง
5. จำคุก

การคุมตัวและการควบคุม ใช้กับผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่ยังไม่ไ้ส่งฟ้องศาล เช่น นาย ก. ถูกจับฐานเล่นการพนัน และถูกเจ้าพนักงานตำรวจควบคุมตัวไว้ที่สถานีตำรวจ ส่วนคำว่า " ชัง " ใช้กับผู้ต้องหาที่ฝากขังและจำเลยที่ถูกฟ้องแล้ว

เช่น นาย ก. เป็นจำเลยและถูกชังระหว่างพิจารณาคดีของศาล

ส่วนคำว่า " กักขัง " และ " จำคุก " เป็นโทษทางอาญา ที่ศาลใช้ลงแก่ผู้กระทำความผิด

คำว่า " คุมตัว , ควบคุม , ชัง , กักขัง หรือจำคุก " ก็เป็นการคุมขัง" ตามความหมายในมาตรา 1(12) ทั้งสิ้น

(13) " ค่าไถ่ " หมายความว่า ทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่เรียกเอา หรือให้ เพื่อแลกเปลี่ยนเสรีภาพของผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกทวงหนี้ยว หรือผู้ถูกกักขัง

อธิบาย

คำว่า " ทรัพย์สิน " นั้นตามประมวลกฎหมายอาญาไม่ได้ให้นิยาม เอาไว้ แต่ก็มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 99 ซึ่งบัญญัติว่า " ทรัพย์สินนั้น ท่านหมายความว่ารวมทั้งทรัพย์สินทั้งวัตถุไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาได้และถือเอาได้"

ส่วนคำว่า " ประโยชน์ " ถูกอธิบายในเรื่อง โดยทุจริต

การเรียกเอาหรือให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้น ก็เพื่อแลกเปลี่ยนกับเสรีภาพ ของผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกทวงหนี้ยวหรือผู้ถูกกักขัง เช่น นาย ก. จับเด็กชาย ข. อายุ 7 ปี ไป เพื่อให้บิดาของเด็กชาย ข. ตอนฟ้องคดีที่บิดาของเด็กชาย ข. นั้นฟ้องร้อง นาย ก. อยู่ที่ศาล เมื่อตอนฟ้องแล้วนาย ก. จะปล่อยเด็กชาย ข. ไปตั้งนั้นนาย ก. ก็มีความผิดฐานจับคนเรียกค่าไถ่แล้ว เพราะการที่ให้บิดาของเด็กชาย ข. ตอนฟ้องนั้น ก็ถือว่าเป็นประโยชน์อย่างหนึ่ง ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องเป็นประโยชน์ในทางทรัพย์สินเงินทอง (นาย ก. มีความผิดตามมาตรา 313)